

Історик, книгознавець, бібліотекознавець Володимир Ляхоцький

17 березня 2007 р. нашому колезі, історик, доктору історичних наук, професору Володимирі Павловичу Ляхоцькому виповнилося 50 років.

В. П. Ляхоцький закінчив Київський державний педагогічний інститут імені М. Драгоманова (1977–1980) (історичний факультет), працював радіожурналістом, викладачем Київського інженерно-будівельного інституту (1981–1994), директором Українського державного науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства Головного архівного управління України (тепер Державний комітет архівів України) (1994–2001), надалі – проректором Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, нині – завідувач кафедри соціології цього університету.

Понад 20 років його наукової діяльності пов'язані з розвитком української історичної науки, архівознавства, книгознавства, бібліографознавства, бібліотекознавства, біографістики. Як перший директор Українського державного науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства, він стояв у витоків організації цього Інституту, визначення напрямів його діяльності, формування колективу вчених, який під його керівництвом запропонував нову концепцію розвитку українського архівознавства та документознавства, національних проектів розвитку національної архівної інформаційної системи і комп'ютеризації архівної справи, розвитку архівної галузі України у ХХІ ст., створив передумови для здійснення прогресивних перетворень у архівній справі держави, організував і брав участь в розробці науково-дослідної діяльності та у науково-методичній роботі Інституту. З 1994 по 2001 рр. Інститутом видано понад 70 окремих праць, що засвідчено у виданні співробітників Інституту Л. Одинокі, Р. Романовського «Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства. До 10-річчя заснування. Бібліографічний покажчик» (К., 2004). Він виступав головним редактором таких серійних видань, як «Студії з архівної справи та документознавства», «Архівні та бібліографічні джерела української історичної думки», «Історія архівної справи: дослідження, джерела», «Пам'ятки».

Працюючи на міждисциплінарному рівні, В. П. Ляхоцький комплексно досліджував питання спільних галузей знань історії архівної та бібліотечної справи, книги, видавничої діяльності. Слід окремо зазначити його внесок у вивчення життя та діяльності відомого українського вченого та просвітителя, церковного діяча митрополита Іларіона (І. Огієнка) як видавця, бібліографа, організатора архівної та бібліотечної справи, бібліофіла, активного провідника культуротворчих процесів в українській діаспорі, який визначав політику українського книговидавництва, бібліографічну діяльність та бібліотечну роботу як у період Української революції 1917–1920 рр. в Україні, так і в подальшому за її межами. Наукові праці В. П. Ляхоцького присвячені бібліографічній реконструкції наукових праць цього діяча, а також створених ним персоналій.

Результатом досліджень стало видання 2000 р. київським видавництвом імені Олени Теліги двох монографій ученого «Тільки книжка принесе волю українському народові...» (К., 2000) та «Просвітитель» (К., 2000) які стали помітною подією у царині українознавчих досліджень. Комплексно дослідив історію започаткування, структуру, функції, склад і зміст заснованих І. Огієнком видавництв та часописів, зокрема «Українська Автокефальна Церква» (Тарнів), «Рідна мова», «Наша культура» (Варшава), «Слово істини», «Наша культура», «Віра й культура» (Вінніпег). Здійснив аналіз наукових і просвітительських концепцій І. Огієнка, що визначили пріоритети його книгознавчої, бібліотечно-бібліографічної та редакційно-видавничої діяльності, з'ясував його роль у процесах формування української книжкової культури, її впливу на національну культуру й освіту в цілому.

Визначення шляхів формування книжкової культури та ролі окремих діячів у створенні засад розвитку національної книжки, науки та культури присвячено докторську дисертацію В. П. Ляхоцького «Видавнича, архівно-археографічна та бібліотечно-бібліографічна діяльність Івана Огієнка (митрополита Іларіона)».

Помітний внесок В. Ляхоцький зробив у вітчизняну біографістику. Ним створено сотні розвідок,

які дозволили розширити уявлення про життєвий та творчий шлях, наукову, освітянську, культуротворчу, громадсько-політичну, державницьку діяльність представників історії українського національно-визвольного руху, української діаспори XIX–XX ст., Української православної церкви, освіти, медицини. Загальна кількість бібліографічних розвідок серед праць В. Ляхощкого сягає близько 130 позицій.

Він є співавтором тритомного видання, присвяченого 10-річчю від дня передачі чинній владі України атрибутів і символів УНР та 75-річчю від дня народження останнього Президента Української Народної Республіки в екзилі «Микола Плав'юк: Україна – життя моє». Співавтор ряду підручників для вищих навчальних закладів України, зокрема, перших підручників доби незалежності держави «Архівознавство», «Соціологія медицини», а також навчально-методичних посібників «Нариси з історії України: новий погляд», «Національні процеси в Україні: історія та сучасність», «Страхова медицина в Україні: історія та сучасність» й ін. Закінатель, керівник проекту, науковий редактор, співавтор тритомного видання, присвяченого 165-річчю від дня заснування київської вищої медичної школи «Національний медичний університет імені О. О. Богомольця: роки, події, люди».

У співпраці з В. Москаленком, Я. Цехмістером, Г. Єзікяном В. Ляхощкий підготував до друку фундаментальні біографічні видання з історії медичної освіти університету: Т. 1 «Гідні пам'яті, слави, честі: Постаті в історії навчального закладу і хронікально-документальні нариси»; Т. 2 «Подвижники освіти і науки: Про тих, хто вчить і духу благородства повен»; Т. 3 «Їх об'єднала alma mater: Щорічні реєстри випускників (1846–2006)». Це значний інформаційний масив, який увібрав в себе 787 життєписів, створених на основі широкої

джерельної бази, прочитаної авторами з позицій новітньої історії, які відкривають читачеві чисельні невідомі факти життя та діяльності співвітчизників, сторінки літопису не тільки окремого навчального закладу, а історії медицини в Україні в цілому.

Значну вагу має монографія, написана В. Ляхощким у співавторстві з В. Москаленком та Ю. Віленським, «Доторк до полум'я: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця в постатях ректорів» (2006), яка увібрала в себе нариси про життя та діяльність ректорів (директорів). Тут, зокрема, знайшли своє місце біографічні статті про раніше маловідомих керівників навчального закладу, репресованих за сфабрикованими звинуваченнями у 30-х роках XX ст.

У цілому творчий доробок педагога-дослідника налічує понад 400 позицій. Надзвичайна працездатність і наукове завзяття, обшир знань дали йому змогу здійснити помітний внесок у історичну науку.

Заслуги В. П. Ляхощкого були визнані науковою громадськістю: він обраний членом НТШ, Національної спілки журналістів України, академіком Академії наук вищої школи (Відділення історії), Української технологічної академії (Відділення поліграфічних технологій), за видатний внесок у науку отримав звання лауреата Всеукраїнської премії імені Івана Огієнка та премії Держкомархіву України Василя Веретеннікова у номінації «За підготовку підручника для студентів вищих навчальних закладів». Йому присвоєне почесне звання «Заслужений працівник освіти України».

Колектив Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського від усієї душі вітає ювіляра з днем народження та бажає йому міцного здоров'я, особистого щастя та нових творчих успіхів на благо української науки.